

Statenmededeling

Onderwerp

Aanvulling op Statenmededeling "Overname glastuinbouwproject Deurne en update onderzoek aardwarmte"

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Aanvulling op [Statenmededeling "Overname glastuinbouwproject Deurne en update onderzoek aardwarmte" van 12 maart 2019](#), op verzoek van de Procedurevergadering van Provinciale Staten.

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Aanleiding

Door onze Statenmededeling "Overname glastuinbouwproject Deurne en update onderzoek aardwarmte" hebben wij U geïnformeerd over het overnameproces van het glastuinbouwproject Deurne (grond en aandelen Tuinbouwvestiging Deurne B.V.) en een update gegeven van het verloop van het onderzoek naar aardwarmte voor dit project.

Deze Statenmededeling heeft vragen opgeroepen bij de fractie van GroenLinks. De Procedurevergadering heeft voorgesteld dat GroenLinks met hulp van de griffie nagaat welke vragen er bij andere fracties leven. Dit heeft geleid tot zeven vragen, opgenomen in een brief van 30 april 2019, ondertekend door de leden Hagar Roijackers, Marco van der Wel, Hermen Vreugdenhil en Wil van Pinxteren namens hun fracties, respectievelijk GroenLinks, Partij voor de Dieren, ChristenUnie-SGP en Lokaal Brabant.

De Procedurevergadering heeft besloten om Gedeputeerde Staten te verzoeken de vragen in een aanvullende Statenmededeling te beantwoorden. Aan dit verzoek voldoen wij bij deze.

Wij gebruiken deze aanvullende Statenmededeling tevens om aan te geven dat wij inmiddels zijn teruggekomen op ons voornemen om de aandelen in Tuinbouwvestiging Deurne B.V. (TVD) over te nemen.

Bevoegdheid

De overname door de provincie van de grond in het gebied voor het glastuinbouwproject Deurne is een uitvloeisel van de in 2010 gesloten Afnamegarantieovereenkomst glastuinbouwgrond Deurne. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd te beslissen over de grondovername.

Beantwoording van de vragen om aanvullende informatie

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Vraag 1

Kunnen we het onderzoek naar de (on)mogelijkheden voor gebruik van aardwarmte op dit terrein digitaal beschikbaar krijgen? Het onderzoek dateert van 2017; graag een toelichting waarom pas in 2020 vervolgonderzoek (seismisch) mogelijk is en pas in 2024 begonnen kan worden met tuinbouwontwikkeling in combinatie met aardwarmte.

Antwoord

Het onderzoek heeft niet geleid tot een rapport. Geothermie Brabant en Hydreco Geomec hebben de – teleurstellende – resultaten aan ons gepresenteerd. De sheets die hiervoor zijn gebruikt voegen wij, met toestemming van Geothermie Brabant en Hydreco Geomec, als bijlage toe aan deze aanvullende Statenmededeling.

Het onderzoek is uitgevoerd rond de jaarwisseling 2017 – 2018. Dit betrof een verzameling van gegevens over de ondergrond. Het analyseren van die gegevens heeft daarna geduurd tot het einde van de zomer 2018. De analyse van de resultaten kostte veel tijd omdat dit een kwestie was van trial and error¹.

Op grond van de analyse is geconcludeerd dat een andere techniek nodig is voor nader onderzoek. Die techniek wordt nu door EBN (Energie Beheer Nederland B.V.) getest in Flevoland/Noord-Holland. Het gaat dan om zogeheten schotseismiek. Daarbij worden verschillende variabelen in samenhang met elkaar onderzocht (diepte van de meting, afstand tussen metingen, kracht van de meting, etc.).

Naar verwachting worden dit najaar de eerste productieve metingen uitgevoerd in de regio tussen Nijmegen en Amsterdam. In de winter zijn metingen waarschijnlijk onmogelijk omdat de bodem dan te drassig is. In het voorjaar is het broedseizoen, waardoor metingen naar verwachting ook niet plaats kunnen vinden. In de zomer 2020 zullen de metingen dan waarschijnlijk in Brabant plaats kunnen vinden.

---

¹ Het onderzoek houdt in dat er een geluidsgolf in de bodem wordt gebracht. Er wordt vervolgens gemeten hoe lang het duurt dat echo's terugkomen. De echo's worden veroorzaakt door verschillen in bodemdichtheid tussen de verschillende aardlagen. De tijd tussen neergaand geluid en de echo wordt bepaald door geluidssnelheid en afstand die het geluid aflegt. De geluidssnelheid is weer afhankelijk van de dichtheid van de bodemlaag. Praktijk is daarom dat een model van de bodem wordt gemaakt met een bepaalde opbouw met verschillende bodemlagen, op basis van al beschikbare gegevens, waaronder uitgevoerde boringen in de omgeving. Vervolgens wordt in een computermodel bepaald in hoeverre de gemodelleerde bodemopbouw de gemeten tijd tussen de echo's kan verklaren. Dat zal niet direct overeenkomen, waarna een nieuw model van de bodem wordt gemaakt. Als dat een betere verklaring geeft wordt daarmee verder gerekend. En zo verder.

De metingen kunnen niet in elkaar geschoven worden omdat er niet voldoende deskundigheid beschikbaar is om twee van dergelijk onderzoeken tegelijk aan te sturen: niet bij EBN en ook niet in Brabant.

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Na analyse van de metingen in 2020 volgen de verkenningsfase, haalbaarheidsfase, projectvoorbereidingsfase, etcetera. In totaal kost het vanaf de verkenningsfase 42 maanden om de productiefase te bereiken. Vandaar dat wij in onze Statenmededeling hebben aangegeven dat de productie van aardwarmte, als deze ter plaatse mogelijk blijkt te zijn en verder alles meezit, pas in 2024 tot stand komt. Voor meer informatie over de planning verwijzen wij naar het [memo van gedeputeerde Van Merrienboer van 13 juli 2018](#).

Vraag 2

Speelt de specifieke ondergrond van Deurne hierin nog een rol, waarin (volgens TNO-onderzoek, 2015) is aangetoond dat er sprake is van het risico op het vrijkomen van H₂S-gas?

Antwoord

Het seismisch onderzoek is erop gericht om de specifieke ondergrond van Deurne in beeld te brengen, omdat die bepalend is voor de mogelijkheid om warmte uit de boden te winnen. Wij kijken daarbij naar de diepere ondergrond, terwijl het onderzoek van TNO was gericht op de minder diepe ondergrond. Omdat er voor aardwarmtewinning geen ondiep grondwater wordt opgepompt, is er naar verwachting geen substantieel risico op het vrijkomen van H₂S.

Vraag 3

We hebben begrepen dat er (diagonaal) onder dit gebied buisleidingen liggen richting het Ruhrgebied. Klopt dit? Heeft dit effect op de doorontwikkeling van het gebied tot een tuinbouwgebied, met of zonder gebruik van aardwarmte? Graag een toelichting.

Antwoord

Door een gedeelte van het projectgebied loopt inderdaad een pijpleiding voor het transport van ruwe olie van de N.V. Rotterdam-Rijn Pijpleiding Maatschappij. Van meet af aan is voorzien in verlegging van deze leiding naar de buitenranden van het gebied, zodat zij geen belemmering vormt voor de vestiging van glastuinbouwbedrijven. Het al dan niet gebruiken van aardwarmte staat los van de aanwezigheid en de verlegging van deze leiding.

Vraag 4

Is er een langetermijnstrategie voor dit gebied, of wordt deze gemaakt, mocht tuinbouw niet gerealiseerd gaan worden? Graag een toelichting.

Antwoord

Het gebied is op de kaart bij de Verordening ruimte van onze provincie aangegeven als vestigingslocatie voor glastuinbouw, gemengd landelijk gebied

en staldiering. De locatie grenst aan de oostzijde aan de groenblauwe mantel en aan de overzijde van de N270 liggen gronden binnen Natuur Netwerk Brabant. Als glastuinbouw niet wordt gerealiseerd, dan blijft het gebied geschikt voor agrarische doeleinden. Natuurontwikkeling zou ook kunnen plaatsvinden. In ieder geval is het nadrukkelijk geen locatie voor verstedelijking.

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Vraag 5

Hoe wordt de gemeente Deurne betrokken bij de doorontwikkeling van het gebied?

Antwoord

De gemeente Deurne wenst evenals de provincie dat de ontwikkeling van het glastuinbouwproject wordt doorgezet. Dit blijkt onder meer uit de Structuurvisie 2030, vastgesteld door de raad in maart 2018. De gemeente zal met Tuinbouwvestiging Deurne B.V. en de provincie een samenwerkings-overeenkomst sluiten voor de ontwikkeling van het project. Daarin neemt de gemeente onder meer de inspanningsverplichting op zich om, met inachtneming van haar publiekrechtelijke verantwoordelijkheden, de ontwikkeling te bevorderen met alle middelen die haar ter beschikking staan.

Vraag 6

Zijn er plannen of mogelijkheden in dit gebied voor grootschalige mestverwerking, mocht tuinbouw niet lukken? Graag een toelichting.

Antwoord

Ons zijn drie aanvragen bekend voor mestbewerking in de directe omgeving van het projectgebied. Dit betreft initiatieven van (groepen van) veehouders voor mestbewerking op relatief kleine schaal. De Verordening ruimte 2017 biedt alleen mogelijkheden voor vestiging of uitbreiding van mestbewerking in het landelijk gebied als het gaat om bewerking op de locatie waar de mest ontstaat of als de mest via pijpleidingen van meerdere locaties bijeen wordt gebracht en tenminste 50% van het aangevoerde volume als loosbaar water kan worden afgevoerd. Daarnaast moeten installaties voldoen aan de geldende normen voor milieu, gezondheid en veiligheid

Vraag 7

Is opwaardering van de N270 aan de orde? Graag een toelichting.

Antwoord

De N270 tussen Helmond en de grens Noord-Brabant – Limburg wordt inderdaad gereconstrueerd. De weg blijft even breed (2x1-baans), er worden wel parallelwegen gerealiseerd. De voltooiing van de reconstructie is voorzien in 2022. Met de aanleg van het glastuinbouwgebied is rekening gehouden. Er zijn geen gevolgen van de reconstructie van de N270 voor (de grenzen van) het glastuinbouwgebied.

Aandelen TVD bij nader inzien niet overnemen

In onze Statenmededeling van 12 maart 2019 hebben wij vermeld dat wij voornemens zijn om de aandelen in TVD over te nemen. De continuïteit in de uitvoering van het project zou hierdoor worden bevorderd, zo was onze gedachte.

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Bij nader inzien valt hierop wel wat af te dingen. Totdat het probleem van de stikstofeffecten voor omliggende Natura 2000 gebieden (PAS-problematiek) is opgelost, beperkt de uitvoering van het glastuinbouwproject zich namelijk tot het blijven zoeken naar en onderhouden van contacten met glastuinbouw-ondernemers die zijn geïnteresseerd in vestiging van een bedrijf in het gebied en het aanjagen van het aardwarmteproject.

Aangezien aardwarmte tot op heden de enige bekende mogelijkheid is om het stikstofprobleem op te lossen en het nog tenminste drie jaar duurt voordat voldoende zekerheid bestaat over het winnen van aardwarmte (zie ook het antwoord op vraag 1 hierboven), is er de eerstkomende jaren dus slechts sprake van een beperkt aantal uitvoeringsactiviteiten.

Uitgaande van dit gegeven vinden wij het nu niet het juiste moment voor de inrichting van de projectorganisatie in de vorm van een (over te nemen) project B.V. Dit geldt eens te meer nu het PAS door de uitspraken van de Raad van State van 29 mei jl. op losse schroeven is komen te staan.

Gevolgen uitspraken Raad van State over het PAS

Op dit moment bezien wij samen met het Rijk (ministeries van LNV en IenW) en in IPO-verband welke gevolgen de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei jl. over het Programma Aanpak Stikstof PAS hebben voor de uitvoering van nog niet vergunde projecten. Daarbij zal ook duidelijk moeten worden wat de betekenis van de uitspraken is voor het glastuinbouwproject Deurne.

Voor een globaal overzicht van de gevolgen van de uitspraken van de Raad van State verwijzen wij naar de brief van 11 juni 2019 van de Minister van LNV aan de Tweede Kamer 'Nadere reactie op uitspraak Raad van State inzake het Programma Aanpak Stikstof' (Kamerstuk 32670, nr.147)

Consequenties

De gevolgen van de overname van het glastuinbouwproject door de provincie hebben wij beschreven in onze Statenmededeling van 12 maart 2019. De nu beantwoorde vragen geven geen aanleiding tot aanpassing of uitbreiding van deze beschrijving.

Het besluit om de aandelen TVD niet over te nemen betekent dat de grondexploitatie en de in dat kader te verrichten (beperkte) uitvoeringsactiviteiten worden belegd bij het provinciale Ontwikkelbedrijf. Het hiervoor vast

te stellen grondexploitatiecomplex en de grondexploitatiebegroting zullen wij aan Provinciale Staten voorleggen via het 1^e Meerjarenperspectief 2020 Ontwikkelbedrijf, Werklocaties en MIPP-projecten.

Datum

24 juni 2019

Documentnummer

GS: 4542115

PS: 4545344

Europese en internationale zaken

In dit dossier zijn geen specifieke Europese of internationale aspecten aan de orde.

Communicatie

Zoals is aangegeven in de Statenmededeling van 12 maart 2019 zijn de belangstellende ondernemers persoonlijk geïnformeerd over het verloop van het aardwarmteproject door de verantwoordelijke bestuurders van de gemeente Deurne en de provincie.

Vervolg

Het definitieve besluit tot overname van de grond in het projectgebied nemen wij in het najaar van 2019. De ondertekening van de hiervoor nodige overeenkomsten en het passeren van de overdrachtsakte is gepland voor eind november 2019, dit mede omdat dan de looptijd van de jaarlijkse pachtovereenkomsten verstrijkt.

Bijlagen

Sheets presentatie "Voortgang Geothermie Deurne, status september 2018".

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer W. de Bruijn, (073) 681 21 37,
nbargeman@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer M.A. van Uden, mauden@brabant.nl.